

Asia: VN/4118/2019

Lausuntopyyntö parlamentaarisen ohjausryhmän ja asiantuntijatyöryhmän mietinnöstä, luonnos hallituksen esitykseksi avoimuusrekisterilaiksi

Lausunnonantajan lausunto

Kannatatteko avoimuusrekisterin perustamista Suomeen?

Kyllä

Mikä esillä olevista kolmesta avoimuusrekisterin soveltamisalavaihtoehdosta tulisi valita (eli mihin tahoihin kohdistuvaa lobbausta ilmoitusvelvollisuuden tulisi koskea)?

Eduskunta ja ministeriöt

Yleiset huomiot esityksestä

Tekir Oy kiittää mahdollisuudesta lausua parlamentaarisen ohjausryhmän ja asiantuntijatyöryhmän mietinnöstä.

Lausuntopalvelun alussa olevan monivalintakysymyksen osalta toteamme, että avoimuusrekisteriä olisi tarkoituksenmukaista aluksi soveltaa eduskuntaan ja ministeriöihin. Toiminnan aloittamisen jälkeen on syytä harkita soveltamisalan laajentamista.

Nyt lausunnoilla oleva luonnos avoimuusrekisteristä on kehittynyt huomattavasti prosessin aikana. Kiinnitämme tässä vaiheessa huomiota muutamiin keskeisiin asioihin, jotka näkemyksemme mukaan kaipaavat edelleen täsmennystä.

Pitkin valmisteluprosessia on nostettu esiin raportoinnin hallinnollista taakkaa. Kokemuksemme mukaan eri organisaatioiden resurssit edunvalvontaan ja vaikuttamiseen vaihtelevat huomattavasti. Riskinä kahdesti vuodessa tapahtuvassa raportoinnissa on yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen väheneminen pienten toimijoiden kohdalla tai resurssien kohdentaminen vain formaaliin

vaikuttamiseen esimerkiksi lausuntopyyntöjen kautta. Tämä on ongelmallista erityisesti kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten ja yhdenvertaisuuden kannalta.

Jo hallituksen esitykseen tulisi sisällyttää lainsäätäjän tahtotila raportointijärjestelmän kehittämistä mahdollisimman käyttäjäystävälliseksi. Läpinäkyvyysrekisterin osalta on jo 2015 esitetty yhteistoiminnallista mallia (Rämö, E. Voiko lobbauksella olla etiikka?: Käsiteanalyttinen tutkimus lobbauksen etiikasta, 2015). Vastaavia toteutustapoja tulisi selvittää, jotta tosiasiallinen hallinnollinen taakka on mahdollista arvioida.

Ilmoitusvelvollisuuden osalta mietintö sivuaa tilanteita, joissa ammattimaisesti vaikuttamistoiminnan neuvontaa harjoittavat toimijat pitävät yhteyttä vaikuttamistoiminnan kohteisiin myös omaan lukuunsa. Mietintö esittää, että taustoittava yhteydenpito, joka ei perustu asiakassuhteeseen, tulisi ilmoittaa 2 § 2 momentin mukaisena vaikuttamistoimintana. Esityksen muotoilu on ongelmallinen, sillä kuten mietinnössä todetaan, tähän yhteydenpitoon ei liity vaikuttamistarkoitusta. Tällöin sitä ei tulisi luokitella vaikuttamistoiminnaksi. Taustoittaviin keskusteluihin ei myöskään lähtökohtaisesti liity pitkäjännitteisyys. Mikäli taustoittava yhteydenpito halutaan sisällyttää avoimuusrekisterin piiriin, itse laissa tulisi myös puhua muusta kuin vaikuttamistoiminnasta.

Laissa tulisi myös huomioida tilanteet, joissa ministeriön edustaja tai esimerkiksi kansanedustaja on oma-aloitteisesti yhteydessä yhteisöön. Esityksen tulisi selvästi ilmaista, miten nämä yhteydenotot suhtautuvat raportointivelvollisuuteen.

Toivomme, että lausuntopalautteen perusteella muokattu hallituksen esitys toimitetaan vielä lausunnoille, jotta lausujat voivat tuoda huomioita myös eräisiin teknisiin yksityiskohtiin ja tarkennuksiin ennen eduskuntakäsittelyvaihetta.

Rämö Eero
Tekir Oy